

Flitsend Spellen en Lezen 1

Flitsend Spellen en Lezen 1 is gericht op het geven van ondersteuning bij het leren van Nederlandse woorden, om te beginnen bij de klanklettercombinaties.

Doelgroep Flitsend Spellen en Lezen 1

Flitsend Spellen en Lezen 1 is gemaakt voor 'leesrijpe' leerlingen in groep 2 en alle leerlingen van groep 3. Het programma kan vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor oudere leerlingen met een achterstand, in het gewone of speciale onderwijs en het kan remediërend ingezet worden voor leerlingen van het vmbo bbl, het praktijkonderwijs en de basiseducatie.

Omschrijving Flitsend Spellen en Lezen 1

Lezen en spellen zijn zeer complexe cognitieve vaardigheden. In tegenstelling tot lopen en praten moeten lezen en spellen aangeleerd worden via intensieve instructie, en meestal gebeurt dit op school. Op het eind van de basisschool hebben de meeste leerlingen goed leren lezen en spellen; er is echter ook een groep die achterblijft vergeleken bij leeftijdgenoten. Deze leerlingen hebben extra training nodig om voldoende vaardigheden te verwerven voor een goed maatschappelijk functioneren.

Vaak is 'meer van hetzelfde' voor deze kinderen niet genoeg. Er is een andere, intensievere, meer fijnmazige en motiverender aanpak nodig om tot het niveau van beheersing te komen. Het programma Flitsend Spellen en Lezen 1 kan gebruikt worden voor alle leerlingen die leren lezen en spellen, maar met name ook de achterblijvers zullen er door de directe interactieve individuele aandacht die het programma biedt, veel profijt van kunnen hebben.

Goede en slechte lezers onderscheiden zich van elkaar als het gaat om het snel herkennen van woorden zonder context (Perfetti 1985, Stanovitch 1994). De problemen hiermee worden waarschijnlijk veroorzaakt door een tekort in het fonologische domein, waar letters moeten worden omgezet in klanken, en (voor het spellen) andersom.

Bekende woorden geven bij het lezen minder problemen dan onbekende woorden. In de loop van de leesontwikkeling kunnen leerlingen met een leesprobleem wel kennis van specifieke woorden opbouwen, maar daar is vaak veel oefening voor nodig. Na dat vele oefenen komt echter toch een directe verbinding tot stand tussen de woorden en hun representatie in het langetermijngeheugen, een verbinding is nodig voor de automatische woordherkenning bij vloeiend lezen (Van der Leij, 2003). Fonologische en orthografische verwerking lijken elkaar wederzijds te beïnvloeden, maar zijn geen onafhankelijke componenten van woordherkenning (Sprengler-Charolles, Siegel,

Béchenneec & Serniclaes, 2003). Wanneer het fonologische decoderen (omzetten van letters naar klanken) een probleem is - bijvoorbeeld bij dyslectische leerlingen – dan kan het helpen om een groter beroep te doen op de orthografie, het visuele woordbeeld. In recent onderzoek is gevonden dat er dyslectische leerlingen zijn met een grotere orthografische competentie (Van der Leij & Morfidi, 2006). Die competentie kan worden ingezet bij het opbouwen van de woordenschat in het langetermijngeheugen, door Flitsend Spellen en Lezen 1 te gebruiken.

Voor zwakke lezers is bij het lezen van hoogfrequente Nederlandse woorden niet zozeer de accuratesse een probleem als wel de snelheid waarmee de woorden herkend worden. Wanneer woorden aangeboden worden in een flits van 200 msec is een duidelijk verschil te zien tussen de prestaties van goede en zwakke lezers (Yap 1993). Het opvoeren van de herkenningssnelheid via de computer kan een rol spelen bij de remediëring van dyslexie (Yap & Van der Leij, 1993).

In Flitsend Spellen en Lezen 1 is bij de flitsoefeningen gekozen voor een flitsaanbieding van 300 msec, juist omdat 200 msec voor zwakke lezers vaak te kort is voor de letter- en woordherkenning. 300 msec is kort genoeg om de leerling te stimuleren zich goed te concentreren en zijn kortetermijngeheugen en orthografische capaciteiten (het herkennen van de visuele woordvorm) optimaal te gebruiken.

Onderzoek levert bewijs voor de hypothese dat kinderen met specifiek leesproblemen een ander profiel van fonologische en orthografische vaardigheden hebben dan jongere 'normale' lezers met hetzelfde leesniveau. Op orthografische taken (spelling) scoren ze echter vaak beter dan verwacht op basis van dat leesniveau. Dit kan wijzen op compensatieprocessen, die ertoe leiden dat zowel bij het lezen als bij het spellen toch een bepaalde graad van beheersing wordt bereikt (Stanovitch 1994). In het programma Flitsend Spellen en Lezen ligt bij veel oefeningen het accent op de visuele letter- en woordherkenning om daarmee het inzetten van orthografische compensatieprocessen te stimuleren. Het ontwikkelen van het snel herkennen van orthografische patronen is belangrijk voor het inhalen van achterstanden bij het lezen (Wolf, Miller & Donnelly 2000).

Flitsend Spellen en Lezen 1 is gericht op het geven van ondersteuning bij het leren van Nederlandse woorden, om te beginnen bij de klanklettercombinaties. Er wordt van uitgegaan dat het initiële leren van deze combinaties klassikaal plaatsvindt, maar dat veel kinderen wel wat extra training kunnen gebruiken. Vooral natuurlijk de kinderen met achterstanden in de voorschoolse kennis van letters en klanken.

Het accent ligt op het spellen, maar de eerste fase van dat proces bestaat vanzelfsprekend uit het leren herkennen van letters en woorden (lezen). Het programma heet 'Flitsend spellen en Lezen' omdat veelvuldig gebruik wordt gemaakt van de flitsaanbieding, zowel visueel als auditief (dictee), waarna de leerling de letter(s) of het woord zelf moet reproduceren.

De leerlingen kunnen grotendeels zelfstandig met het programma werken en de werking is adaptief, d.w.z. het programma past zich aan aan de ontwikkeling die de leerling doormaakt. Onderdelen die nog niet worden beheerst, worden opnieuw aangeboden (zelfde stof, vaak andere inhoud) en zodra ze wel worden beheerst, gaat de leerling telkens vanzelf een stapje verder. Bij alles wat hij doet, ontvangt de leerling directe corrigerende of bemoedigende feedback van het programma.

Instructie en de feedback zijn niet alleen visueel, maar ook auditief, met hoogkwalitatief ingesproken geluid (geen computerstem). Het zelf typen wordt eveneens ondersteund met geluid. Als de leerling een letter op het toetsenbord indrukt, wordt de klank die bij deze letter hoort, ook uitgesproken, daardoor kan hij niet alleen visueel, maar ook auditief controleren of het goed is.

Zoals gebruikelijk in Muiswerkprogramma's is bij Flitsend Spellen en Lezen uitgegaan van rubrieken, in dit geval in oplopende moeilijkheidsgraad. De opbouw is cumulatief, d.w.z. wat in eerdere rubrieken aan de orde kwam, wordt bekend verondersteld. Er is echter ook veel herhaling.

Rubriek A	voorbeeld
-----------	-----------

Klinkers	a, e, o, i, u
Medeklinkers 1	b t/m l
Medeklinkers 2	m t/m z
Rubriek B	
Klankzuivere woorden MKM	kan, vin, nop, juf
Rubriek C	
Twee gelijke klinkers	aa, ee, oo, uu
Woorden MKK(M)	kaak, leef, hoop, buur
Rubriek D	
Tweeklanken 1	oe, ie, ui
Woorden MK2(M)	hoe, boek, die, dier, bui, duif
Rubriek E	
Twee letters 1	aa t/m uu en oe t/m ui
Woorden met M, KK, K2	
Rubriek F	
Tweeklanken 2	au, ie, ui, oe, ij
Lastige klanken 1	ie, ei, ui, eu, ij
Woorden met M, KK, K2	a t/m u, aa t/m uu en au t/m ij
Rubriek G	
Tweeklanken 3	au, ou, ei, ij, ui, eu, oe, ie
Tover-R	eer, oor, eur
Rubriek H	
Woorden MM...	brak, broek, kraan
Woorden ...MM	ark, kurk
Woorden ...MM...	brak, kurk

Speciale toetsenborden

De HOOFDLETTERS die standaard op bijna ieder computertoetsenbord te vinden zijn, zijn eigenlijk niet geschikt voor kinderen die de kleine schrijffletters net aan het leren zijn. Gelukkig zijn er tegenwoordig toetsenborden met kleine letters verkrijgbaar die naast of in plaats van de standaard toetsenborden gebruikt kunnen worden. U kunt ze via het internet bestellen bij [Station to Station](#) (simpel en goedkoop) of bij [Edupro](#) (mooi en iets duurder).

Overzicht van de oefeningen van Flitsend spellen en lezen 1:

Rubriek	Oefening	Type oefening
A klinker en medeklinkers	1. Klinkers kiezen	Meerkeuze
	2. Klinkers typen	Open vraag
	3. Dictee klinkers	Open vraag
	4. Medeklinkers kiezen	Meerkeuze
	5. Medeklinkers typen	Open vraag
	6. Dictee medeklinkers	Open vraag
	7. Medeklinkers kiezen	Meerkeuze
	8. Medeklinkers typen	Open vraag
	9. Dictee medeklinkers	Open vraag
B Klankzuivere woorden	1. Woorden kiezen	Meerkeuze
	2. Woorden bouwen 1	Volgorde
	3. Woorden bouwen 2	Volgorde
	4. Woorden bouwen 3	Volgorde
	5. Woorden typen	Open vraag
	6. Dictee	Open vraag
C Twee gelijke klinkers, Woorden	1. Dubbele klinkers kiezen	Meerkeuze
	2. Dubbele klinkers typen	Open vraag
	3. Dictee dubbele klinkers	Open vraag
	4. Woorden kiezen	Meerkeuze
	5. Woorden bouwen 1	Volgorde
	6. Woorden bouwen 2	Volgorde
	7. Woorden bouwen 3	Volgorde
	8. Woorden typen	Open vraag
	9. Dictee	Open vraag
D Tweeklanken, Woorden	1. Tweeklank kiezen	Meerkeuze
	2. Tweeklank typen	Open vraag
	3. Dictee tweeklank	Open vraag
	4. Woorden kiezen	Meerkeuze
	5. Woorden bouwen 1	Volgorde
	6. Woorden bouwen 2	Volgorde
	7. Woorden bouwen 3	Volgorde

	8. Woorden typen	Open vraag
	9. Dictee	Open vraag
E Twee letters, woorden met V, VV	1. Twee letters kiezen	Meerkeuze
	2. Twee letters typen	Open vraag
	3. Woorden kiezen	Meerkeuze
	4. Woorden bouwen 1	Volgorde
	5. Woorden bouwen 2	Volgorde
	6. Woorden bouwen 3	Volgorde
	7. Woorden typen	Open vraag
	8. Dictee	Open vraag
F Tweeklanken, lastige klanken	1. Tweeklank kiezen	Meerkeuze
	2. Tweeklank typen	Open vraag
	3. Dictee tweeklank	Open vraag
	4. Tweeklank kiezen	Meerkeuze
	5. Tweeklank typen	Open vraag
	6. Woorden kiezen	Meerkeuze
	7. Woorden bouwen	Volgorde
	8. Woorden typen	Open vraag
	9. Dictee	Open vraag
G Tweeklanken, Tover-R	1. Tweeklank kiezen	Meerkeuze
	2. Tweeklank typen	Open vraag
	3. Dictee tweeklank	Open vraag
	4. Woorden kiezen	Meerkeuze
	5. Woorden bouwen 1	Volgorde
	6. Woorden bouwen 2	Volgorde
	7. Woorden typen	Open vraag
	8. Dictee	Open vraag
	9. Dictee	Open vraag
H Woorden	1. Woorden kiezen	Meerkeuze
	2. Woorden bouwen	Volgorde
	3. Woorden typen	Open vraag
	4. Woorden kiezen	Meerkeuze
	5. Woorden bouwen	Volgorde
	6. Woorden typen	Open vraag
	7. Woorden kiezen	Meerkeuze
	8. Woorden bouwen	Volgorde
	9. Dictee	Open vraag